

Kommunstyrelsen
Protokoll 2009-04-14

5 (15)

KS § 40

Måltider och måltidernas fördelning vid kommunens äldreboenden

Dnr.2008/369/70

Kommunstyrelsen beslutar

- omsorgens avdelningar ska följa Svenska Livsmedelsverkets och Socialstyrelsens råd om måltider och måltidernas fördelning över dagen
- nattfastan ska inte vara längre än högst 11 timmar
- tiden mellan måltiderna bör inte vara längre än tre timmar
- måltiderna ska fördelas jämt över dagen, tre huvudmål (frukost, lunch, middag) samt två till tre mellanmål
- den varma matlådan inom hemtjänsten ska levereras mellan kl 11.00 - 13.00
- om enheten väljer att servera måltiden i det tidigare respektive senare tidsintervallet ska man välja att hålla den valda tiden över dagen
- när enskild individ vid avdelning gör avsteg från beslutad måltidsordning ska detta dokumenteras i den individuellt målstyrda arbetsplanen. Dokumentationen ska allmänt kunna användas som underlag vid diskussion med köket.

Tidigare beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2008-11-17 skicka ärendet på remiss till Social- och omsorgsnämnden.

Social- och omsorgsnämnden beslutade 2009-01-27 godkänna förvaltningens förslag till yttrande samt att förvaltningen får i uppdrag att fullfölja antagna mål och riktlinjer och förtlöpa anmäla avvikelser.

Bakgrund

Mat- och näringsproblemen uppträder ofta i samband med sjukdom och/eller när det uppstår funktionshinder som försvårar eller förhindrar matlagning och möjligheten att äta själv.

När man har svårt att äta tillräckligt med mat för att täcka energi- och näringsbehovet är det särskilt viktigt att maten fördelas på många måltider väl spridda under dagen.

Måltiderna ska fördelas på tre huvudmål frukost, lunch och middag samt två till tre mellanmål. Denna måltidsfördelning rekommenderas av såväl Socialstyrelsen som Livsmedelsverket.

forts/

Kommunstyrelsen
Protokoll 2009-04-14

6 (15)

KS § 40

**Måltider och måltidernas fördelning vid kommunens
äldreboenden -2-**

Dnr.2008/369/70

forts/

Tiden för servering har stor betydelse för att möjliggöra detta. Måltiderna får inte komma för tätt. Natt fastan ska inte vara längre än högst 10 - 11 timmar. Orolig nattsömn kan bero på hunger.

Måltid	Tider	Energifördelning %
Frukost	07.00-08.30	15-20 %
Mellanmål	09.30-10.30	10-15 %
Lunch	11.00-13.00	20-25 %
Mellanmål	14.00-15.00	10-15 %
Middag	17.00-18.30	20-25 %
Kvällsmål	20.00-21.00	10-20 %

Samråd

Samråd av innehållet har skett med representanter inom Social- och omsorgsnämnden 2009-03-23.

Beslutsunderlag

Kostchef Maria Källströms och ekonomichef Lena Backlunds tjänsteskrivelse 2008-10-22

Protokoll KsAu § 302, 2008-11-17

MAS Britt-Marie Johanssons tjänsteskrivelse 2008-12-09

Protokoll SON § 8, 2009-01-27

Kostchef Maria Källströms komplettering till tidigare tjänsteskrivelse 2009-02-05

Protokoll KsAu § 85, 2009-04-06

Beslutet skickas för verkställighet till: Maria Källström, Ingrid Bäckström, Callie Gustafsson, Solveig Nyström, Anita Klum, Ing-Marie Fritzon
Beslutet skickas för kännedom till: Bernt Fagrell, Eva Malmsköld, Britt-Marie Johansson

Social- och omsorgsnämnden

Protokoll 2009-01-27

10 (14)

SON § 8

Svar på remiss från kommunstyrelsen om måltider och måltidernas fördelning vid kommunens äldreboende

Beslut

- Förvaltningens förslag till yttrande godkänns och antas som eget yttrande för vidare befordran till kommunstyrelsen
- Förvaltningen får i uppdrag att fullfölja antagna mål och riktlinjer och fortlöpade anmäla avvikelser

Bakgrund

Regeringen gav Socialstyrelsen i uppdrag att följa utvecklingen inom äldreområdet under perioden 1997 - 2000. Detta resulterade bl.a. i studier av näringsproblem bland äldre. Resultatet av studierna visade att det fanns näringsproblem framförallt inom särskilt boende. Därefter har det funnits möjlighet att söka statliga medel, s.k. stimulansmedel för utveckling av nutrition och måltidsmiljö. Forshaga kommuns social- och omsorgsförvaltning sökte och beviljades medel för att arbeta med nutritionsfrågor. Som underlag för beslutet att söka medel har varit det långsiktiga arbetet med kost och nutrition som pågått sedan 2003 inom förvaltningen.

Arbetet påbörjades med en kartläggning via enkät till personalen (2003) och med personliga intervjuer med boende på Lintjärn och Ullerudsgården (2004). Kartläggningen gjordes i nära samarbete med dåvarande kostchefen. Resultatet visade bl.a. på att nattfastan översteg de rekommenderade 11 timmarna, att metoder för riskidentifikation kunde utvecklas mer och att personalen saknade regelbunden utbildning i kost och nutrition. För det fortsatta arbetet tog förvaltningen fram "Övergripande mål för måltidsservicen inom social- och omsorgsnämndens ansvarsområde" som fastslogs av nämnden i oktober 2005.

Beslutsunderlag

KSau:s protokollsutdrag § 302, 2008-11-17

Britt-Marie Johanssons skrivelse daterad 2008-12-09

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen

Forshaga kommun

Svar på remiss om måltider och måltidernas fördelning vid kommunens äldreboende.

Bakgrund

Regeringen gav Socialstyrelsen i uppdrag att följa utvecklingen inom äldreområdet under perioden 1997 - 2000. Detta resulterade bl.a. i studier av näringsproblem bland äldre. Resultatet av studierna visade att det fanns näringsproblem framförallt inom särskilt boende. Därefter har det funnits möjlighet att söka statliga medel, s.k. stimulansmedel för utveckling av nutrition och måltidsmiljö. Forshaga kommuns social- och omsorgsförvaltning sökte och beviljades medel för att arbeta med nutritionsfrågor. Som underlag för beslutet att söka medel har varit det långsiktiga arbetet med kost och nutrition som pågått sedan 2003 inom förvaltningen.

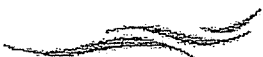
Arbetet påbörjades med en kartläggning via enkät till personalen (2003) och med personliga intervjuer med boende på Lintjärn och Ullerudsgården (2004). Kartläggningen gjordes i nära samarbete med dåvarande kostchefen. Resultatet visade bl.a. på att nattfastan översteg de rekommenderade 11 timmarna, att metoder för riskidentifikation kunde utvecklas mer och att personalen saknade regelbunden fortbildning i kost och nutrition. För det fortsatta arbetet tog förvaltningen fram "Övergripande mål för måltidsservicen inom social- och omsorgsnämndens ansvarsområde" som fastslogs av nämnden i oktober 2005.

Nuläge

Därefter har verksamheten arbetat med frågorna och tagit fram instrument för att identifiera risker för malnutrition, utbildat all personal, tydliggjort visst ansvar, matråd har bildats, kostombudssystem har införts och uppföljning av kvalitetsindikatorer görs två gånger per år. Däremot hade vi inte lyckats att korta nattfastan nämnvärt. Det är en av de brister som dietisten som anställdes på 75 % av de beviljade stimulansmedlen ser ut att lyckas avhjälpa.

Ytterligare en av de brister som har uppmärksamats är måltidsordningen där det i vissa fall varit för tätt mellan måltiderna och mellanmål med bra näringsinnehåll har saknats vid vissa tidpunkter.

Det är även viktigt att det finns olika former av näringsberikning att tillgå då många inte orkar äta mer än en liten mängd mat på grund av sin sjukdom/sjukdomar och därför måste ha ett högre kaloriintag i en liten mängd mat. Som ytterligare ett led i arbetet har samtliga kommuner och Landstinget i Värmland ingått avtal som fördelar kostnadsansvaret för sårnärprodukter (sondmat, beriknings- och kosttillsäggsprodukter). Därutöver har gemensam upphandling av dessa produkter skett och det avtalet träder i kraft den 1 januari 2009.

Forshaga kommun

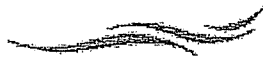
Sammanfattande synpunkter på föreliggande förslag

Förslag till fördelning av måltiderna samt minskning av nattfastan är helt i linje med vårt pågående långsiktiga nutritionsarbete. Däremot vill vi se tidpunkterna för måltiderna som en rekommendation då undantag alltid finns beroende på vårdtagarens tillstånd. Det är viktigt att var och en får sina måltider efter eget behov. Tidpunkterna för måltidernas fördelning kan vara ett riktmärke men det viktigaste är att måltiderna serveras jämnt över dagen med högst tre timmar mellan.

Britt-Marie Johansson
MAS

Bilaga: Definitioner

Forshaga kommun

Definitioner

Nutrition	Är näring, näringstillförsel och näringsupptag. Exempel på näring är bland annat proteiner, fett, kolhydrater, vitaminer. Energi räknas i kilokalorier (kcal) och är inte alla gånger liktydigt med god näring. En måltid med högt kaloriintag kan bestå av "tomma" kalorier och vatten utan någon nämnvärd näring.
Malnutrition	Är egentligen ett uttryck för "felnäring" eftersom det är ett flertal faktorer som ingår. Dessa faktorer kan vara kronisk sjukdom, hög ålder, dålig mun- och tandhälsa, sväljsvårigheter, låg fysisk aktivitet, dålig måltidsmiljö, låg kunskap hos personal, intag av vissa mediciner mm. Malnutrition benämns ofta som undernäring och uppkommer då det sammansatta intaget är för litet i förhållande till omsättningen vilket leder till en ökad risk för sjukdom.
Stimulansmedel	<p>Regeringen har givit Socialstyrelsen i uppdrag att under 2007 och 2008 fördela 1 354 400 000 kronor/år för att stödja kommuner och landsting i arbetet med att utveckla vården och omsorgen om äldre. Medlen fördelas med 70 procent till kommunerna och 30 procent till landstingen. De satsningar som stimulansmedlen kan användas till skall vara inom följande, av regeringen prioriterade områden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Läkartillgång såväl i särskilt som i ordinärt boende • Läkemedelsgenomgångar • Förebyggande arbete • Demensvård • Rehabilitering • Kost och nutrition • Det sociala innehållet <p>Socialstyrelsen har fått tydliga indikationer på att det kommer nya stimulansmedel 2009 inom samma områden</p>
Dietist	Beteckningen dietist är en yrkesskyddad titel som erhålls efter genomgången dietistutbildning med kunskap om kostvetenskap. Det innebär bl.a. att hon kan förskriva livsmedel för speciella ändamål, ge ordinationer och råd om kost och näring vid olika sjukdomstillstånd men även arbeta förebyggande.